

Pautes per fer una rúbrica amb l'alumnat

Entenem per rúbrica un **instrument per a l'autoregulació de l'alumnat**. Habitualment té un format de graella, amb un eix vertical on s'especifiquen els criteris d'avaluació de realització de les tasques a avaluar i un eix horitzontal on es concreten els criteris d'avaluació de resultats, normalment en 4 categories de qualitat (expert, avançat, aprenent i novell).

	<i>Expert</i>	<i>Avançat</i>	<i>Aprenent</i>	<i>Novell</i>
Criteri 1				
Criteri 2				
...				

Aquest instrument pot servir també perquè els docents comparteixin criteris d'avaluació i qualificació, però si només es queden en aquest nivell, es perd una oportunitat per compartir amb els alumnes els criteris que fan bona una tasca o activitat. Per aquest motiu, independentment que la rúbrica pugui ser usada per a la coordinació entre els docents, cal **usar la rúbrica amb l'alumnat per millorar el seu aprenentatge**. Quan s'usa la rúbrica en aquest sentit, és millor que l'alumne hagi participat en la seva confecció. Ara bé, la rúbrica només és un instrument; per si sola no garanteix una avaluació formativa si no va acompanyada d'altres estratègies i dinàmiques per part del docent. A continuació, es donen algunes idees per elaborar una rúbrica tot involucrant l'alumnat:

1. **Compartim amb l'alumnat la tasca a realitzar/avaluar** (objectius, procés, resultats esperables...). S'aconsella començar amb una tasca senzilla, coneguda i treballada amb l'alumnat. Imaginem que la tasca és fer l'informe d'un experiment de laboratori¹.
2. **Creem entre tots una base d'orientació** de quins són els passos a seguir per fer un informe de laboratori. Per fer aquesta base d'orientació l'alumne s'hauria de preguntar " Què hem de fer per realitzar un bon informe de laboratori?" Un exemple d'una base d'orientació feta per un alumne podria ser el següent:

1. Posar un títol adequat... 2. Especificar la hipòtesi de partida o objectiu de l'experiment.... 3. Descriure la planificació de l'experiment, els aparells, instruments i materials usats.....

¹ Altres exemples de tasques: com es fa un climograma, un text descriptiu, un dibuix, un dossier de treball, com es resol un problema matemàtic, com es corregeix un dictat, com es prepara i es realitza un bon debat, com s'escriu una carta o un correu electrònic, com es fa un bon treball en grup, com es fa un bon escalfament, una exposició oral, un experiment, un text narratiu, una recerca d'informació, un power point, una entrevista, un pressupost, un vídeo, com programar un viatge, etc.

4. Recollir les dades obtingudes, mesures, càlculs, observacions per mitjà de sistemes diversos....
5. Analitzar les dades i interpretar-les....
6. Etc.....

3. **Analitzem tasques ja resoltes** (poden ser models d'informes de laboratori d'altres cursos, bons i menys bons), per tal que els alumnes, per petits grups, identifiquin d'una manera informal els criteris que fan que un treball sigui reeixit o les mancances que pugui tenir un altre. Després es pot compartir amb el gran grup. Un exemple de com orientar el procés podria ser el següent:

Agafem com a exemples els dos primers passos de la base d'orientació:
"Posar títol" i "Especificar la hipòtesi de partida o objectiu de l'experiment."

Les preguntes que poden guiar els criteris de qualitat són:
"Què es considera un bon títol?", "Com saber si els objectius plantejats són els correctes?"
Etc...

Després de plantejar-ho a la classe i d'analitzar exemples es conclou que:
"Un bon títol és aquell que reflecteix de forma sintètica el que té lloc en l'experiment, usant les paraules clau adequades. Ha de ser clarificador sobre el contingut de l'informe. Si, a sobre, és creatiu i original, millor. Per tant, els títols que tinguin poc a veure amb l'informe, que no clarifiquin de què va a un primer cop d'ull, que no continguin les paraules clau, no estaran prou ben fets."

"Uns bons objectius han d'especificar de forma clara el que es pretén investigar per mitjà de l'experiment. No s'han de confondre amb les activitats realitzades. Els objectius haurien d'incloure la hipòtesi inicial o el problema a abordar. Per tant, els objectius que es converteixen en un llistat d'activitats, que no expliquen la finalitat de l'experiència o que no plantegen hipòtesis, són millorables."

4. **Comencem a fer la rúbrica a partir de la base d'orientació.** A la columna dels criteris de realització (la primera de l'esquerra) hi posem els passos de la base d'orientació anterior.
5. **Constituïm els criteris de resultats o categories de qualitat de la tasca** (les següents 4 columnes). Aquesta és la part més complicada; segurament el professorat ha de portar la iniciativa però els alumnes, que en el pas anterior ja han vist exemples de tasques resoltes (models bons o millorables), han de ser capaços d'aportar idees. El verb es pot posar en primera persona o bé impersonal. Finalment, pot quedar una rúbrica com aquesta:

Exemple de rúbrica per avaluar un informe de laboratori:

	Expert	Avançat	Aprenent	Novell
Posar un títol adequat	El títol reflecteix de forma sintètica i clarificadora el contingut de l'informe i és creatiu i original.	El títol reflecteix el contingut de l'informe, tot i que no es prou sintètic i/o original.	Alguna part del títol té relació amb l'experiment, però no és prou clarificador.	El títol no reflecteix de forma prou clara ni sintètica el contingut de l'informe.
Especificar la hipòtesi de partida o objectiu de l'experiment	S'especifica de forma clara el problema a abordar, el que es pretén investigar i la hipòtesi emesa.	S'especifica el problema a abordar, però no s'esmenta la hipòtesi de partida.	S'especifiquen alguns objectius, però en falten o no són els fonamentals.	S'especifiquen algunes activitats realitzades, però no els objectius.
Etc... ²				

6. **Apliquem la rúbrica a l'avaluació d'una tasca** entre tots (o en petits grups primer). Es pot utilitzar amb alguns dels models que han servit per a les fases anteriors. Aquest pas es pot obviar i passar al següent.
7. **Apliquem la rúbrica a l'avaluació de la tasca del company** i/o la pròpia. Aquí els alumnes s'haurien de preguntar: *"està/estic fent bé els passos que cal seguir per fer un informe de laboratori amb la qualitat desitjable? Si no, com pot/puc millorar?"*
8. **Revisem entre tots si els criteris de realització i de resultats funcionen**; si són prou concrets i objectius o si cal fer alguna millora. Escoltem les dificultats que pot tenir l'alumnat en aplicar algun dels criteris de realització o categories de qualitat.
9. **Incorporem la rúbrica a la documentació sobre l'avaluació de l'àrea o matèria**, tant des del punt de vista del docent, que l'ha de tenir com un registre més d'avaluació, com de l'aprenent, que la pot incorporar al seu dossier d'aprenentatge.